

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

2018. április

ELEMZÉS

A közpénz-befektetés átláthatósága

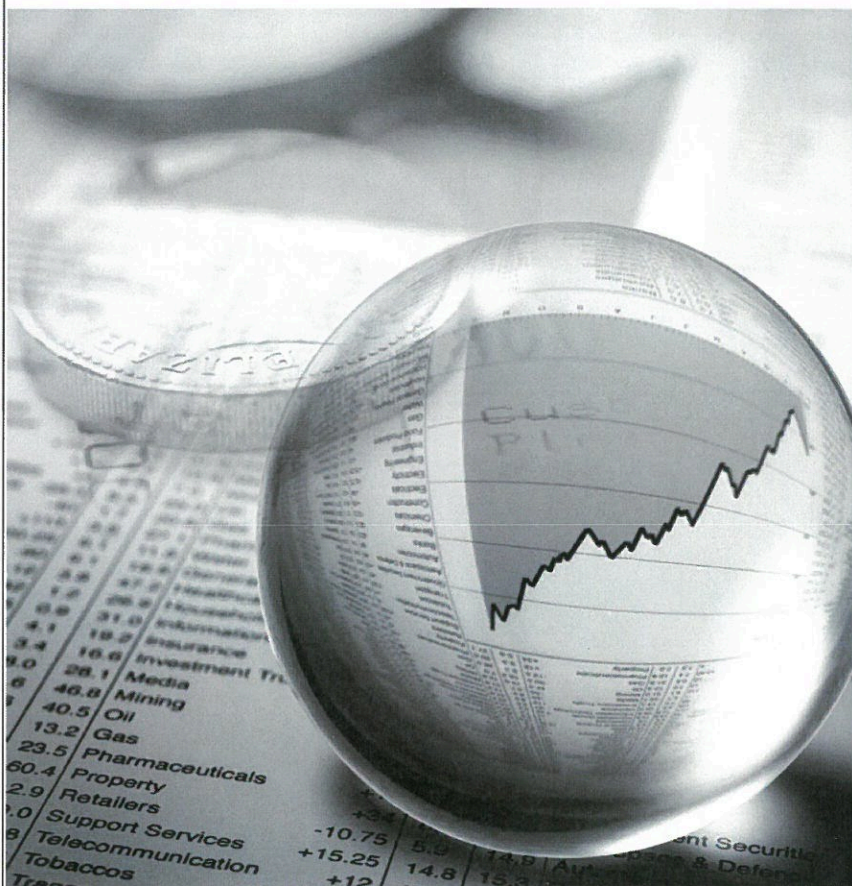
*Ellenőrzési tapasztalatok az
önkormányzatoknál*

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

ELEMZÉS

A közpénz-befektetés átláthatósága

*Ellenőrzési tapasztalatok az
önkormányzatoknál*

ENGEDÉLYEZŐ:

Domokos László
Domokos László elnök

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Szerkesztő:

RENKÓ ZSUZSANNA projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. DANKÓ ISTVÁN számvevő osztályvezető-főtanácsos

Készítették:

DR. TÍMÁR BALÁZS projektvezető

KOCSIS ANNA CSILLA számvevő

SZÓLYA ILDIKÓ számvevő vezető főtanácsos

DR. FELFÖLDI IZABELLA számvevő főtanácsos

DR. MÉSZÁROS LEILA számvevő főtanácsos

Kiadja az Állami Számvevőszék

TARTALOM

▶	ELNÖKI ELŐSZÓ	4
▶	BEVEZETÉS	6
▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	7
▶	RÉSZLETES ELEMZÉS	8
	Az önkormányzati alrendszer befektetési tevékenységét meghatározó jogszabályi környezet általános bemutatása	8
	Az önkormányzati alrendszer befektetéseinek általános bemutatása ..	10
	Az Állami Számvevőszék által ellenőrzött önkormányzatok befektetéseinek bemutatása	11
	Az Állami Számvevőszék által ellenőrzött önkormányzatok belső kontrollrendszere kialakításával és működtetésével kapcsolatos megállapítások	13
	Az Állami Számvevőszék által ellenőrzött önkormányzatok befektetési tevékenységével kapcsolatos megállapítások	15
▶	KÖVETKEZTETÉSEK	19
▶	HASZNOSULÁS	21
▶	MELLÉKLETEK	22
	1. számú melléklet.....	22
	2. számú melléklet	23

ELNÖKI ELŐSZÓ

Magyarország Alaptörvénye szerint Hazánkban a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek. A magyar önkormányzati rendszer a magyar demokrácia és jogállamiság alapértéke.

Az Alaptörvény pontosan meghatározza a helyi önkormányzatok gazdálkodására vonatkozó alkotmányos alapelveket és előírásokat. Kimondja, hogy a helyi önkormányzatok meghatározzák költségvetésüket, és ez alapján önállóan gazdálkodnak, ugyanakkor kötelesek tiszteletben tartani és érvényesíteni a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét. Az Alaptörvény új közpénzügyi fejezete azt is rögzíti, hogy a közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet – így a helyi önkormányzatok is – kötelesek a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásukkal. A közpénzeket és a nemzeti vagyont pedig az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni.

Szomorú tény, hogy 2010-re Magyarország kritikus, csőd közeli helyzetbe került. A magyar államháztartás egy olyan tartályhoz hasonlított, amelyből több nagy lyukon keresztül ömlött ki a víz. Ebben a helyzetben a legfontosabb az volt, hogy a számvevőszéki ellenőrzéseket a leginkább kritikus területekre koncentráljuk. Ez egyik ilyen terület az önkormányzati alrendszer volt. Érdemes felidézni: az önkormányzati alrendszer kötvénykibocsátásból származó kötelezettsége a 2007. évi nyitóállományhoz képest a 2010. év végére közel 25-szörösére, 588 milliárd Forintra

emelkedett. A hitelfelvétel miatti kötelezettségek 192 milliárd Forinttal, 41 százalékkal növekedtek 2010. év végére a 2007. évi nyitó kötelezettségállományhoz képest.

Ezért a Számvevőszék 2011-től megkezdte az önkormányzati alrendszer átfogó, szisztematikus ellenőrzését; kezdve a Fővárosi Önkormányzattal, folytatva a megyei, majd a megyei jogú városi önkormányzatokkal, majd a reprezentatív mintavétellel kiválasztott 62 városi önkormányzattal. Végül számos – kockázatelemzés alapján kiválasztott – kisebb önkormányzat pénzügyi egyensúlyi helyzetét ellenőriztük.

2012-ben összegző jelentést készítettünk az addig elvégzett önkormányzati ellenőrzések tapasztalatairól, és ebből kiindulva több kormányzati intézkedésre tettünk javaslatot. Ezek egyfelől a súlyos pénzügyi helyzet megoldását, másfelől az önkormányzatok újbóli eladósodásának megakadályozását célozták. Mint ismeretes sor került az önkormányzati adósságkonszolidációra, és az önkormányzati adósságot keletkeztető műveletek kormányzati engedélyhez kötésére. Továbbá megtörtént a korábban fenntarthatatlan önkormányzati intézményrendszer állami fenntartásba vétele is.

Az összehangolt és egymásra épülő kormányzati intézkedések és feladatátrendezés eredményeként talpra állt a magyar önkormányzati rendszer. Ez egyfajta kegyelmi állapotot hozott létre, amelyet a jövőben is fenn kell tartani. Rendkívül lényegesnek tartom hangsúlyozni, hogy az önkormányzatok által önként vállalt feladatok, befektetések és beruházások nem veszélyeztethetik a közfeladatok ellátását, a lakossági közszolgáltatások

biztosítását. Ezért kiemelt figyelmet szükséges fordítani a fenntarthatóság kérdésére.

Éppen ezért az önkormányzatok széles körének ellenőrzését az ÁSZ az önkormányzati konszolidációt követően is napirenden tartja, a maga eszközeivel meg kívánja előzni egyes önkormányzatok újbóli eladósodását. Az alapos ellenőrzésre éppen azért van szükség, mert a nyílt eladósodás megakadályozását követően előfordulhat, hogy a rosszul, felelőtlenül gazdálkodó önkormányzatok az eladósodás burkolt formáival (pl. a szállítói követelések késedelmes kifizetésével, vagy gazdasági társaságaik bevonásával) tartják fel ideig-óráig a fizetőképességüket. Mindemellett az önkormányzatok befektetési tevékenysége is kockázatot jelent.

Fontos leszögezni, hogy az önkormányzatok befektetéseik során döntési szabadsággal, önállósággal rendelkeznek. A pénzeszközök befektetését jogszabály nem tiltja, a befektetések jellege jogszabályokkal nem korlátozott, a pénzügyi/befektetési szolgáltatók közül az önkormányzatok a kínált szolgáltatás és annak költségei alapján választhatnak. A veszteséges gazdálkodás kockázatai és következményei ugyanakkor az önkormányzatokat terhelik. A befektetések nem kockáztathatják a közfeladatok ellátását szolgáló önkormányzati vagyont meg, ezért kiemelten fontos a befektetések teljes folyamatában a szakemberi és felelős gazdálkodás érvényesülése. A szabad pénzeszközök felhasználása során kiemelten fontos a felelős gazdálkodás érvényesülése, amely összhangban kell, hogy legyen, az önkormányzati gazdálkodás alapelveivel.

A 2015-ben történt, pénzügyi befektetésekhez kapcsolódó események kockázatait értékelve, és azok társadalmi jelentőségére tekintettel az ÁSZ kiterjesztette a belső kontrollrendszer ellenőrzését az érintett önkormányzatok befektetési döntéseire is. Jelen elemzésünkkel a feltárt kockázatok összegzéséhez, szintetizálásához, valamint az önkormányzati befektetésekből fakadó nemzetgazdasági szintű veszélyek megelőzéséhez járunk hozzá.

Domokos László
Elnök
Állami Számvevőszék

BEVEZETÉS

Az önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja. Az önkormányzatok a tulajdonukban lévő nemzeti vagyonnal – ezáltal a befektetett vagyonnal is – kötelesek felelősen, a jogszabályokat betartva, a vagyon megőrzését és gyarapítását szem előtt tartva gazdálkodni.

Az Állami Számvevőszék az önkormányzatok egyes befektetési tevékenységeinek szabályszerűségét az önkormányzatok belső kontrollrendszere kialakításának és működtetésének ellenőrzése keretében, annak kiegészítő moduljaként ellenőrizte. Az ellenőrzések tárgya az önkormányzatok értékpapírokból megtestesülő befektetései, lekötött bankbetétei, és a kötelező feladatok ellátását nem szolgáló, az önkormányzat üzleti vagyonába tartozó ingatlanok, egyéb értéktárgyak voltak. Az ellenőrzött önkormányzatokat, időszakokat és az ellenőrzések tárgyát az 1. számú melléklet tartalmazza. A jelentések elérhetők az <https://www.asz.hu/jelentesek/osszes-jelentes-sorszam-szerint> címen.

Az elemzés célja annak megválaszolása, hogy az ellenőrzések tapasztalatai igazolják-e azt a hipotézist, amely szerint összefüggés áll fent az önkormányzatok belső kontrollrendszere kialakításának és működtetésének szabályszerűsége, valamint a befektetési tevékenység végzésének, elszámolásának szabályszerűsége között. Bemutatjuk a belső kontrollrendszer kiépítésével és működtetésével, a befektetési döntéshozatallal és a döntések végrehajtásával,

valamint a befektetések számviteli elszámolásával, nyilvántartásával kapcsolatos jellemző ellenőrzési megállapításokat, és értékeljük azok következményeit.

Az ellenőrzött önkormányzatok kiválasztása kockázatelemzés keretében történt, így az ellenőrzések tapasztalatainak kivetítése az önkormányzati alrendszer egészére nem lehetséges. A tapasztalatok bemutatása azonban felhívja a figyelmet a jellemző, és a nagyobb súlyú hibákra, szabálytalanságokra. A következtetések segítséget nyújtanak az önkormányzatoknak és az önkormányzatok gazdálkodását ellenőrzőknek a problémás területek feltérképezésében, a gazdálkodás szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes végrehajtása kereteinek kialakításában, az erőforrások veszteségektől és károktól történő megvédezésében.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az ellenőrzött önkormányzatok között voltak kisebb és nagyobb lélekszámú, alacsonyabb és magasabb költségvetési főösszeggel, kevesebb és több befektetéssel rendelkező települések. Az önkormányzatok által választott befektetési formák ennek megfelelően változatos képet mutattak. Ellenőrzéseink kiterjedtek rövidebb és hosszabb távú, magasabb és alacsonyabb kockázattal bíró befektetésekre is.

Ellenőrzési tapasztalataink igazolták, hogy az önkormányzati közpénzek szabályos és átlátható befektetésének előfeltétele a megfelelően kiépített és jól működő belső kontrollrendszer.

A belső kontrollrendszereiket szabálytalanul kialakító és működtető önkormányzatoknál a befektetésekre vonatkozó döntések meghozatala, a döntések végrehajtása, a befektetések számviteli elszámolása és nyilvántartása is szabálytalanak bizonyult. Az eljárási jogszabályokkal és helyi szabályokkal ellentétes befektetéseknél a nemzeti vagyonnal való átlátható és felelős gazdálkodás nem érvényesült, ezáltal veszélyeztették a köztulajdon megőrzését és gyarapítását.

Az elszámolási, nyilvántartási és számbavételi hiányosságok következtében az önkormányzatok beszámolóit nem mutattak valós képet a befektetett köztulajdonról.

Az önkormányzati alrendszerben a 2014. évet követően nőtt a befektetett pénzeszközök nagysága. Ezért a köztulajdon megőrzése és gyarapítása szempontjából kiemelten fontos a szabályszerűen és biztonságosan végzett befektetési tevékenység.

Az önkormányzati alrendszer befektetési tevékenységére is az általános gazdálkodási szabályok vonatkoznak. A belső kontrollrendszer megfelelő eszközrendszerrel ad az önkormányzatok kezébe a szabályos és biztonságos gazdálkodáshoz. Ebből következően alapvetően fontos, hogy a belső kontrollrendszer egyes pillérei kiterjedjenek a befektetési tevékenységekre is. **A befektetési döntések előkészítése és végrehajtása során az adott befektetés kockázatoságával arányba kell kiépíteni azokat a kontrollokat, amelyek kellő biztonságot nyújtanak a köztulajdon megőrzése és gyarapítása érdekében.**

Azonban a befektetett köztulajdon megőrzése a befektetési tevékenység körülményektől függően túl függ a számviteli feladatok szabályszerű teljesítésétől is. **A jogszabályoknak megfelelően kell elvégezni a besorolási, értékelési feladatokat ahhoz, hogy az információs rendszerekben a valós vagyoni érték kerüljön kimutatásra, és ezáltal lehetséges legyen a befektetett vagyon meglétének rendszeres számbavétele.**

RÉSZLETES ELEMZÉS

Az önkormányzati alrendszer befektetési tevékenységét meghatározó jogszabályi környezet általános bemutatása

A növekvő pénzforgalmi hiány, a növekvő eladósodás és a 2008-ban kitört gazdasági válság hatására kialakult kedvezőtlen makrogazdasági környezet 2010-re világossá tette, hogy az önkormányzati alrendszer súlyos gazdálkodási nehézségei kizárólag önkormányzati hatáskörben már nem kezelhetők. Az egyes önkormányzatok gazdálkodásában tapasztalt pénzügyi nehézségek, az eladósodottság már az egész alrendszer működőképessége szempontjából kockázatot jelentettek.

Mivel a 2011. év előtti szabályozás és a kontrollrendszer nem tudta megakadályozni az önkormányzati közpénzügyek fenntarthatatlan pályára kerülését, szükségessé vált az önkormányzati reform. A

reform célja az önkormányzati alrendszer átfogó megújítása, és gazdasági alapjainak megszilárdítása volt. Új önkormányzati törvényt alkottak, megszigorították a gazdálkodás szabályait, és sor került az önkormányzatok adósságkonszolidációjára is.

A gazdálkodás alkotmányos alapja

A helyi önkormányzás lényegének, a helyi közhatalom autonóm gyakorlásának és a helyi közügyek intézésének jogállami garanciáit Magyarország Alaptörvénye teremti meg.

Alkotmányos szinten történik az önkormányzatok feladat és hatásköreinek meghatározása, a feladatellátás és közhatalom-gyakorlás anyagi alapjainak biztosítása is. Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy „*a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében... meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik, e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozást folytathat.*” Az autonóm és független gazdálkodáshoz felelősséget is rendel, mivel a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagyon is a nemzeti vagyon része.

A gazdálkodás általános szabályai

Az önkormányzatok tulajdonában lévő közvagyon kezelése a közérdek szolgálatában történik, ezért az azzal való felelős gazdálkodás követelményeit sarkalatos

törvény rögzíti. Az önkormányzatok működésének kereteit 2012-ig a *helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény*, 2012-től a *Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény* szabja meg.

Az önkormányzat gazdálkodásának biztonságáért a képviselő-testület, a gazdálkodás szabályosságáért a polgármester a felelős. A gazdálkodás kereteit meghatározó jogszabályok egyike sem tartalmaz kifejezetten a befektetési tevékenységre vonatkozó szabályokat.

Az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik. Vonatkozik ez a befektetési tevékenység döntési jogosultságaira is. A képviselő-testület egyes hatásköreit átruházhatja többek között a polgármesterre, a képviselő-testület bizottságaira, és a 2012. évtől a jegyzőre is. Befektetési döntés meghozatalára ezek alapján a képviselő-testület vagy az átruházott hatáskörrel rendelkező szerv vagy személy jogosult.

A gazdálkodás részletes szabályai

Az önkormányzatok gazdálkodó szervezetként a *számvitelről szóló 2000. évi C. törvény* (hatályos 2001. január 01-től), az államháztartás részeként 2012-ig az *államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény*, 2012-től és az *államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény* hatálya alá tartoznak.

Gazdálkodásuk részletszabályait

— az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009 (XII.19.) kor-

mányrendelet (hatálytalan 2012. január 01-től), és az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31.) kormányrendelet (hatályos 2012. január 01-től), valamint

— az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII.24.) kormányrendelet (hatálytalan 2014. január 01-től), és az államháztartás számviteléről szóló 4/2013 (I.11.) kormányrendelet (hatályos 2014. január 01-től) határozzák meg.

A gazdálkodás részletes szabályait meghatározó jogszabályok szintén nem tartalmaznak kifejezetten a befektetési tevékenységre vonatkozó szabályokat.

A belső kontrollrendszer szabályai

A belső kontrollrendszer a kockázatok kezelése és a tárgyilagos bizonyosság megszerzése érdekében kialakított folyamatrendszer. Kialakításának és működésének szabályait 2012. január 01-től a *költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) kormányrendelet* részletezi.

A belső kontrollrendszer célja, hogy

— a működés és gazdálkodás során a tevékenységeket szabályszerűen, gazdaságosan, hatékonyan és eredményesen hajtsák végre,

— az elszámolási kötelezettségeket teljesítsék, és

— megvédjék az erőforrásokat a veszteségektől, károktól és a nem rendeltetésszerű használattól.

2016. október 1-étől az államháztartás önkormányzati alrendszerében a vezetők olyan szabályozási- és kontrollkörnyezetet kötelesek kialakítani, amelyben – a világos szervezeti struktúra mellett – a folyamatok is átláthatóak.

Ebből következően a befektetési tevékenységet is végző önkormányzatoknál szükséges szabályozni a befektetésekre vonatkozó döntés-előkészítés, döntéshozatal, és a döntések végrehajtásának folyamatát is kellő részletességgel, egyértelmű jogosultságok és felelősségek hozzárendelésével. A befektetési döntéseket megelőzően ki kell alakítani azon helyi szabályokat és eljárásrendeket, amelyekkel csökkenthető, illetve megelőzhető a vagyronvesztés kockázata.

A befektetésekre vonatkozó szabályok

Az értékpapírok fogalmára, az általuk megtestesített jogokra és kötelezettségekre, számlán történő forgalmazásukra és a befektetők intézményes védelmére vonatkozó rendelkezéseket 2002. január 01-től a *tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény* tartalmazza.

A lekötött betétekre vonatkozó szabályozás a *hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényben* (hatályos 2014. január 01-től) található. Az önkormányzatokra a betétekre vonatkozó védelem korábban nem terjedt ki. 2015. július 3-tól azonban az Országos Betétbiztosítási Alap által nyújtott

védelem azokra az önkormányzatokra is kiterjed, amelyeknél a tárgyévet megelőző két év beszámolójának mérlegfőösszege nem haladta meg az 500 ezer eurót (155 millió Ft-ot).

Az önkormányzati alrendszer befektetéseinek általános bemutatása

Az önkormányzati alrendszerben a 2015. évtől a rendelkezésre álló szabad pénzeszközök állománya emelkedett, ennek következtében az önkormányzatok befektetési növekedésnek indultak.

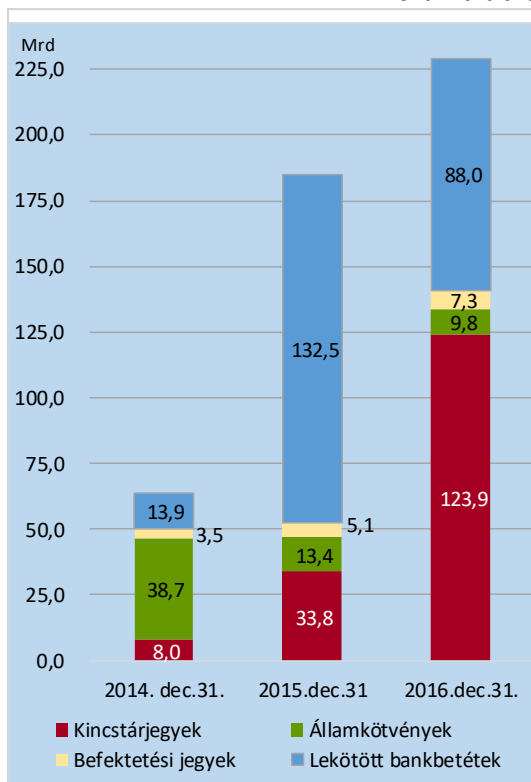
Az önkormányzati alrendszer teljes befektetési tevékenységének nagyságrendjéről nincsenek információink. Az államháztartás információs rendszeréből nem nyerhetők ki ilyen adatok. A számviteli rendszerek nem alkalmaznak olyan megbontást, amely egyértelműen szétválasztaná a kötelező feladatokhoz és a befektetési céllal vásárolt tartós részesedéseket, tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, ingatlanokat, egyéb vagyontárgyakat (pl. műal-

kotások). Ezért ilyen, az önkormányzati alrendszer egészére vonatkozó adatot jelen elemzés során nem tudunk bemutatni.

A befektetési tevékenység egyes részeiről azonban nyerhetünk információkat a számviteli rendszerből. Külön tartják nyilván a forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat és a lekötött bankbetéteket. Az önkormányzati alrendszer egészére vonatkozó ezen adatsorok jól szemléltetik azt a tendenciát, amely az önkormányzatok rövidtávú befektetési tevékenységében az elmúlt évek során tapasztalható volt.

A 2014–2016. években az önkormányzati alrendszerben az egyes rövidtávú befektetések értékét az 1. számú ábra mutatja:

1. számú ábra

forrás: MÁK

2014-ről 2015-re az önkormányzatok rövid távra befektethető vagyona közel háromszorosára, majd 2015-ről 2016-ra ismételen közel negyedével növekedett. Az önkormányzatok szabad pénzeszközeiket (ide nem értve a folyószámlán tartott pénzeszközöket) a 2015. évben leginkább lekötött betétben tartották. A befektetési szolgáltatók által kínált hozamokhoz igazodva 2016-ra a lekötött betétek aránya jelentősen csökkent, míg a magasabb kamatot jelentő Kincstárjegyek állománya növekedett.

Az Állami Számvevőszék által ellenőrzött önkormányzatok befektetéseinek bemutatása

Az Állami Számvevőszék két ütemben 31 önkormányzat befektetéseit ellenőrizte.

— Az első ütemben 17 önkormányzat 2014. június 30-án meglévő 26 908,8 millió Ft, illetve 2015. április 30-án meglévő 28 953,0 millió Ft befektetéseit ellenőriztük.

— A második ütemben 14 önkormányzat 2015. december 31-én meglévő 6418,3 millió Ft befektetéseit ellenőriztük.

Az ellenőrzött befektetések értékét önkormányzatonként a 2. számú melléklet mutatja.

Az ellenőrzött önkormányzatok az alrendszer széles rétegéből kerültek ki. A települések lakosság száma 656 és 126 204 fő között, a befektetések összege 4,4 millió Ft és 12 399,9 millió Ft között volt.

Az önkormányzatok befektetéseinek értéke a mérlegben kimutatott eszközvagyónak 0,3-28,7%-a volt.

Az ellenőrzöttek 32%-a (10 önkormányzat) rendelkezett 1 milliárd Ft-nál több befektetéssel. Ez a tíz önkormányzat az ellenőrzött összes befektetés 94,1%-át birtokolta.

Adósságkonszolidációban az ellenőrzött önkormányzatok közel harmada (kilenc település) részesült, összesen 23 933,5 millió Ft értékben. A kilenc konszolidált önkormányzatból hat befektetéseinek értéke meghaladta az egy-egy milliárd Ft-ot. Az adósságkonszolidációt követően az önkormányzatoknál a korábban hiteltörlesztésre fordított összegek megmaradtak.

Az ellenőrzött önkormányzatok által választott befektetési formákat az 1. számú táblázat tartalmazza.

1. számú táblázat
db

	befektetési eszközt választó önkormányzatok száma
devizaalapú kötvény	1
portfólió	2
vállalati kötvény	5
lekötött betét	10
ingatlan	10
állampapír	12
tartós részesedés	14
befektetési jegy	15

forrás: ÁSZ jelentések

Az ellenőrzöttek befektetési változatos képet mutattak. Szabad pénzeszközeiket az önkormányzatok többféle befektetési formában tartották. A legtöbben 2-3 befektetési típusal is rendelkeztek. Leggyakrabban az alacsony kockázatú befektetési formá-

kat, a tőke és hozamgarantált állampapírokat, betét lekötéseket, valamint a tőkegarantált befektetési jegyeket részesítették előnyben. A hosszú távú befektetésként üzleti célú ingatlanokat, részesedéseket vásároltak.

Magas kockázatú befektetéssel (forint vagy deviza alapú vállalati kötvények, vállalati kötvényeket is tartalmazó portfólió szerződések) hét önkormányzat rendelkezett. Az ellenőrzött befektetések típusonkénti megoszlását a 2. számú táblázat tartalmazza.

2. számú táblázat
millió Ft

befektetési eszköz	1. ütem		2. ütem
	2014.06.30	2015.04.30	2015.12.31
lekötött betétek	13 638,2	15 860,8	1 475,6
állampapírok	11 307,7	10 448,7	1 577,0
befektetési jegyek	830,3	866,8	373,6
vállalati kötvények/ kötvény portfóliók	921,1	1 543,4	2 840,6
üzleti célú részesedések	192,5	197,3	29,7
üzleti célú ingatlanok	19,0	36,0	121,8
ÖSSZESEN	26 908,8	28 953,0	6 418,3

forrás: ÁSZ jelentések

Az önkormányzatok nem csak leggyakrabban, de abszolút értékben is legnagyobb mértékben az alacsony kockázatú befektetési formákat választották. Az összes ellenőrzött befektetésen belül a legnagyobb arányt a lekötött betétek és az állampapírok képviselték.

Deviza alapú kötvényt, vállalati kötvényt, vállalati kötvényeket is tartalmazó értékpapír portfóliót kevesen választottak.

Azonban az ebbe befektető önkormányzatok az átlagot jóval meghaladó összegeket helyeztek el ezekbe a magas kockázatú befektetési eszközökbe.

Az Állami Számvevőszék által ellenőrzött önkormányzatok belső kontrollrendszere kialakításával és működtetésével kapcsolatos megállapítások

Az ellenőrzött önkormányzatoknál a belső kontrollrendszer kialakításának és működtetésének hiányosságai miatt a közpénzfelhasználás szabályossága nem volt biztosított, a befektetési tevékenység szabályszerű végzését nem támogatta.

Az ellenőrzött 31 önkormányzat belső kontrollrendszere egyes pillérei kialakításának és működtetésének 2011. január 01. és 2015. december 31. közötti szabályszerűségére vonatkozó ellenőrzési megállapításokat a 3. számú táblázat mutatja be.

3. számú táblázat
db

	Szabályszerű	Nem szabályszerű
Kontrollkörnyezet	13	18
Kockázatkezelési rendszer	4	27
Kontrolltevékenységek	1	30
Információs és kommunikációs rendszer	15	16
Monitoring rendszer	11	20

forrás: ÁSZ jelentések

A belső kontrollrendszer kialakítása és működtetése nem segítette elő a szabálykövető működést és gazdálkodást. Az ellenőrzött önkormányzatok közel felénél nem volt szabályos a belső kontrollrendszer egyetlen eleme sem.

A kontrollkörnyezet

A befektetésekkel kapcsolatos döntéshozatali hatáskörök, eljárási szabályok **nem egyértelmű, vagy ellentmondásos szabályozása miatt nem volt biztosított a döntés-előkészítők és a döntéshozók elszámoltathatósága, a felelősség érvényesíthetősége.**

A kontrollkörnyezettel kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

— A befektetési tevékenységekkel kapcsolatos döntési hatásköröket, döntés-előkészítési eljárásokat, a befektetések elszámolásával, nyilvántartásával, értékelésével kapcsolatos számviteli szabályokat nem rögzítették.

— Ugyanazon önkormányzat különböző rendeletei/szabályzatai eltérő módon rendelkeztek a befektetési döntésre

felhatalmazottak személyéről, vagy a döntési jogosultságokat, a felhatalmazás tárgybeli vagy értékbeli korlátját eltérő módon definiálták.

— Az önkormányzati rendeletben egyszer már átruházott befektetéssel kapcsolatos döntési hatáskört továbbruházták, megsértve azon előírást, miszerint az átruházott hatáskör tovább nem ruházható.

A kontrolltevékenységek

A nem vagy nem szabályszerűen gyakorolt **gazdálkodási jogkörök nem biztosították a hibák megelőzését, feltárását, ezáltal növelték a jogosulatlan kifizetések veszélyét.**

A kontrolltevékenységekkel kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

— Az egyes gazdálkodási jogköröket arra felhatalmazással nem rendelkező személyek jogosulatlanul gyakorolták.

— A befektetési termékek beszerzéséről szóló döntést nem követte írásbeli kötelezettségvállalás.

— A kötelezettségvállalást nem előzte meg pénzügyi ellenjegyzés, így nem győződtek meg arról, hogy a szabad előírányzat rendelkezésre állt-e, a tervezett kifizetési időpontban a pénzügyi fedezet biztosított volt-e, és a kötelezettségvállalás nem sértette-e a gazdálkodásra vonatkozó jogszabályokat.

— A szabálytalan kötelezettségvállalást (pl. nem történt írásos kötelezettségvállalás, vagy nem a döntésnek

megfelelő termék vásárlásáról kötöttek szerződést, vagy hatáskörrel nem rendelkező jogosult hozta meg a döntést stb.) követően a kifizetés előtt a teljesítésigazoló és az érvényesítő a szabálytalanságokat nem jelezte.

A kockázatkezelési rendszer

A kockázatok felmérésének elmaradása következtében nem tettek meg mindent a befektetett köztvagyon megőrzéséért.

A kockázatkezelési rendszerrel kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

— A kockázatkezelési rendszert nem alakították ki, vagy ha a szabályait megalkották, azt nem működtették.

— A befektetési döntések előkészítésekor a kockázatokat nem mérték fel, nem tervezték meg hogy hol és milyen beavatkozások szükségesek a káros következmények elkerülése érdekében.

— A befektetett tőke megtérülése szempontjából is kockázatos befektetésekről – pl. vállalati kötvény, vállalati kötvényt tartalmazó értékpapír-portfólió – döntöttek a kockázatok számbavétele nélkül, ezzel veszélyeztetve az önkormányzatra bízott köztvagyonot.

Az információs és kommunikációs rendszer

A nyilvánosságra hozatali kötelezettségek elmaradása akadályozta az önkormányzat működésének átláthatóságát.

Az információs és kommunikációs rendszerrel kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

- ▶ A gazdálkodással kapcsolatos adatok közzétételi kötelezettségének nem tettek eleget.
- ▶ Az egyes befektetési termékek adás-vételével kapcsolatos szerződések adatait nem tették közzé.
- ▶ A befektetési tevékenység folyamatában a beszámolási szinteket, határidőket, módokat nem határozták meg.

A nyomon követési rendszer

Az elmaradt nyomon követési, belső ellenőrzési tevékenységek következtében nem tárták fel a szabálytalan működést, nem járultak hozzá a befektetések szabályszerű, kockázatokat minimalizáló végzéséhez.

A nyomon követési rendszerrel kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

- ▶ Az operatív monitoring rendszert nem szabályozták és nem működtették.
- ▶ Sem az operatív monitoring, sem a belső ellenőrzés nem terjedt ki a befektetési tevékenységre.
- ▶ A belső ellenőrzés a befektetések kockázatait nem vette számba, nem mérte fel azok súlyát az önkormányzat gazdálkodásában, ezáltal nem mérlegelte a befektetések ellenőrzésének szükségességét.

Az Állami Számvevőszék által ellenőrzött önkormányzatok befektetési tevékenységével kapcsolatos megállapítások

A befektetésekkel kapcsolatos szabálytalan döntés-előkészítés, a döntéshozatal, a döntés végrehajtás, a számviteli nyilvántartás és elszámolás veszélyeztette a közvagyon biztonságos megőrzését és gyarapítását.

Az ellenőrzött 31 önkormányzat befektetési tevékenységének 2011. január 01. és 2015. december 31. közötti szabályszerűségére vonatkozó ellenőrzési megállapításokat a 4. számú táblázat mutatja be.

4. számú táblázat
db

	Szabályszerű	Nem szabályszerű
Döntés-előkészítés, döntéshozatal	7	24
Döntés végrehajtás	9	22
Számviteli nyilvántartás, elszámolás	2	29

forrás: ÁSZ jelentések

A döntés előkészítésével, a döntéshozattal, a döntés végrehajtásával kapcsolatos feladatok az önkormányzatok háromnegyedénél szabálytalanok voltak. A számviteli feladatokat több mint 93%-uk nem megfelelően látta el.

A döntés-előkészítés és a döntéshozatal

A befektetési döntések előkészítésének, előterjesztésének elmaradása vagy hiá-

nyosságá miatt a döntéshozók rendelkezésére nem állt megfelelő információ ahhoz, hogy minden releváns körülményt megfelelően mérlegelve hozzák meg a döntéseket. **Az így meghozott döntések veszélyezteték a köztvagyon értékének megőrzését és gyarapítását, növelték a vagyonvesztés kockázatát.**

A befektetési döntések előkészítésével kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

- ▶ A befektetési döntések előkészítésekor nem készült írásos előterjesztés és kockázatelemzés. Nem vizsgálták a megszerezni kívánt befektetések kondícióit, hozam-kockázat tényezőit, azt, hogy a tőke megtérülésére, az ígért hozamok realizálására milyen valószínűséggel lehet számítani. Nem dolgozták ki, hogy az esetleg bekövetkező negatív folyamatoknak a hatásait milyen ellenintézkedéssel lehet csökkenteni, kiküszöbölni.
- ▶ Az írásbeli előterjesztések hiányosan tüntették fel azokat a körülményeket, összefüggéseket és tényszerű információkat, amelyek a döntést megalapozták. Előfordult, hogy nagyon jelentős kockázatú - a befektetett tőke elvesztésének lehetőségét is magában hordozó - befektetésekről úgy döntöttek, hogy a döntés-előkészítő anyag erre vonatkozó információt nem tartalmazott.
- ▶ A döntéseket nem előzte meg ajánlatkérés, vagy a pénzügyi szolgáltatók pályáztatása. Ezáltal nem született alternatívákon alapuló döntés, nem volt biztosított, hogy minden szempont-

ból (költségek, pénzügyi stabilitás) a legmegfelelőbb szolgáltató ajánlatát válasszák.

A felhatalmazás nélkül hozott befektetési döntések veszélyeztették a gazdasági célkitűzések megvalósítását, a gazdálkodás biztonságát.

A befektetési döntéshozatallal kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

- ▶ A befektetés megszerzéséről nem a képviselő-testület döntött annak ellenére, hogy a hatáskör átruházásáról nem rendelkeztek.
- ▶ A befektetésekkel kapcsolatos döntések során nem tartották be az irányadó belső előírásokat, nem vették figyelembe a képviselő-testületi felhatalmazás tárgybeli és értékbeli korlátait.
- ▶ Az átruházott hatáskörben meghozott befektetési döntésekre vonatkozóan a hatáskör jogosultjai részére a képviselő-testületek nem írtak elő beszámolási kötelezettséget. Ezekben az esetekben nem állt a képviselő-testületek rendelkezésére információ ahhoz, hogy a befektetési tevékenységet megfelelően felügyeljék, szükség esetén abba beavatkozzanak.

A döntés végrehajtás

A tulajdonjogot igazoló bizonylatok hiánya és a befektetések alakulása nyomon követésének elmaradása miatt fennállt a veszélye, hogy a befektetési szolgáltató törvénytelen tevékenysége

következtében a közvagyon egy részét elveszítik.

A befektetési döntések végrehajtásával kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

- Az önkormányzatok nem rendelkeztek a befektetési szolgáltatók által küldött - az értékpapírszámlán végrehajtott műveletekről szóló - visszaigazolással. Az önkormányzatok a részükre teljesítendő értesítésekről, tájékoztatásokról a befektetési szolgáltatókkal kötött szerződésekben vagy lemondtak, vagy csak időszakos megküldési kötelezettséget, esetleg egyenlegközlőt kértek. Bizonylatok nélkül nem volt lehetséges a dematerializált értékpapírok értéke alakulásának nyomon követése, a birtokba kerülés, a tulajdonjog igazolása.
- Az önkormányzatok nem rendelkeztek arról, hogy dematerializált értékpapírjaikról a Központi Értéktár Zrt-nél naprakész és teljeskörű nyilvántartást vezessenek. Az értékpapírban meglévő vagyonuk biztonságát szolgáló jogosultságukkal szerződéses szolgáltató partnereikkel szemben nem éltek.
- A pénzügyi bizottságok nem követték nyomon a befektetések alakulását, ezáltal nem töltötték be szerepüket az esetleges kedvezőtlen folyamatok időben történő feltárásában, a közvagyon megőrzésében.

A számviteli feladatok elvégzése

A hiányzó bizonylatok, a számviteli és számbavételi hiányosságok miatt az éves költségvetési beszámoló mérlege a befektetett vagyont nem a valóságnak megfelelően mutatta be. Ennek következtében sem a döntéshozók, sem az állampolgárok nem voltak tisztában a befektetések valós értékével, és nem lehettek biztosak annak meglétével sem. A hibás számviteli elszámolások miatt az Állami Számvevőszék több önkormányzatnál állapított meg jelentős összegű hibát, amely a megbízható, valós képet befolyásolta.

A számviteli nyilvántartással, elszámolással kapcsolatban az ellenőrzések során feltárt jelentősebb hiányosságok:

- Az önkormányzatok nem rendelkeztek az értékpapír forgalom folyamatos évközi könyvelését megalapozó számviteli bizonylatokkal (ügyfélszámla kivonatok).
- Az analitikus nyilvántartást hiányos tartalommal vezették, azok nem tartalmazták a befektetések egyedi értékeléséhez szükséges vételárat, lejáratot, névértéket.
- Az értékpapírok számviteli nyilvántartásokban szereplő bekerülési értékét nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően határozták meg:
 - A bekerülési érték helytelenül a hozamot, kamatot is tartalmazta.
 - A részvényeket a szerződés szerinti vételi árfolyam helyett névértéken vették nyilvántartásba.

- Devizában történő befektetéseknél nem a megfelelő devizaárfolyamot vették figyelembe.
- ◀ Az értékpapírok számviteli besorolását nem megfelelően végezték el, nem a befektetés időtartamának és tartalmának megfelelően tartották nyilván azokat.
- ◀ Az év végi könyvviteli zárlat során az értékelést (értékvesztést) nem, vagy nem a jogszabályban előírt módon számolták el.
- ◀ A befektetések leltározását nem, vagy nem a jogszabályi előírásnak, a belső szabályozásnak megfelelően végezték el.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az ellenőrzések egyértelmű kapcsolatot mutattak ki az önkormányzatok belső kontrollrendszere kiépítésének és működtetésének szabályszerűsége és a befektetési tevékenység végzésének szabályszerűsége között.

Az ellenőrzött önkormányzatok befektetési tevékenységének, valamint a belső kontrollrendszerek kialakításának és működtetésének szabályszerűségére vonatkozó összegző ellenőrzési megállapításokat az 5. számú táblázat mutatja be.

5. számú táblázat

		belső kontrollrendszer kiépítése és működtetése	
		szabályszerű	nem szabályszerű
befektetési tevékenység végzése	szabályszerű	0	3
	nem szabályszerű	1	27

forrás: ASZ jelentések

Ellenőrzéseink során egyetlen olyan önkormányzattal sem találkoztunk, ahol az összesített értékelések alapján a belső

kontrollrendszer kialakítása és működtetése, valamint a befektetési tevékenység végzése is szabályszerű lett volna.

A köztvagyon megőrzése és gyarapítása szempontjából kiemelten fontos a befektetési tevékenység szabályszerű, biztonságos végzése. Ehhez a belső kontrollrendszer megfelelő eszközrendszert biztosít az önkormányzatoknak. Az önkormányzatokon múlik, hogy a belső kontrollrendszer adta lehetőségeket milyen módon használják ki.

Azoknál a szervezeteknél, amelyeknél a befektetési tevékenység a gazdálkodás részét képezi szükséges, hogy a belső kontrollrendszer minden egyes pillérét a befektetési tevékenységre is kialakítsák és működtessék. A belső kontrollrendszer egy garanciális eszközrendszer a befektetési tevékenység szabályszerű és biztonságos elvégzésére.

—▶ **Az elszámoltathatóság és a felelősség érvényesíthetősége érdekében** ki kell alakítani a befektetésekkel kapcsolatos részletes szabályokat, eljárásrendeket.

—▶ **A hibák és a jogosulatlan kifizetések megelőzése érdekében** szabályszerűen kell gyakorolni a gazdálkodási jogköröket (kontrolltevékenységeket), különös tekintettel a kötelezettségvállalásra és a teljesítés igazolásra.

—▶ **A befektetett köztvagyon biztonságos megőrzése érdekében** a befektetésekkel kapcsolatosan is ki kell alakítani és működtetni szükséges a kockázatkezelési rendszert.

—▶ **Az önkormányzat működésének átláthatósága érdekében** közzé kell tenni a közérdekű adatokat, ezen belül a befektetett közvagyon nagyságát.

—▶ **A befektetési tevékenység folyamatos kontrollálása érdekében** szükséges kialakítani és működtetni a nyomon követési rendszert.

A befektetési döntések előkészítése során fontos, hogy a tervezett befektetés kockázatosságával arányba legyenek kiépítve a „védelmi vonalak”.

—▶ **A közvagyon értékének megőrzését és gyarapítását szolgáló megalapozott döntések érdekében:**

- A döntés-előkészítés során minden lényeges körülményt, kockázatot át szükséges tekinteni. A döntés-előkészítésnek legyen része az ajánlatkérés, a pénzügyi szolgáltatók pályáztatása is.
- A vagyonvesztés kockázatát is magában hordozó befektetések esetén a döntés-előkészítésbe befektetési ismeretekkel rendelkező, véleményért felelősséggel tartozó szakembert is javasolt bevonni.

—▶ A befektetések kockázatosságából adódó **esetleges vagyonvesztés miatti felelősség érvényesíthetősége érdekében** az összeszedett információkat dokumentáltan szükséges átadni a döntéshozó számára.

—▶ **A befektetett közvagyon folyamatos figyelemmel kísérése érdekében** a Központi Értéktár Zrt-nél igényeljük

dematerializált értékpapírjaikról a befektetési szolgáltató főszámlájához tartozó alszámla nyitását.

A befektetett közvagyon biztonságos megőrzését nem csupán a belső kontrollrendszer szabályszerű kialakítása és működtetése, hanem a számviteli fegyelem is alapvetően befolyásolja.

—▶ **A befektetett közvagyon egyeztetettségének biztosítása érdekében** az értékpapír forgalom folyamatos évközi könyvelését szabályszerűen kiállított számviteli bizonylatokkal szükséges alátámasztani.

—▶ **A valós vagyoni helyzet bemutatása érdekében:**

- A nyilvántartásokba vezessék fel a befektetések értékeléséhez szükséges információkat.
- A befektetések bekerülési értékének meghatározása, besorolása, év végi értékelése a jogszabályi előírások szerint történjen meg.

—▶ **A közvagyon meglétének számbavétele érdekében** rendszeresen végezzék el a befektetések leltározását.

Az önkormányzatok működésének és gazdálkodásának autonómiája Magyarország Alaptörvénye által garantált jog, melyhez azonban elválaszthatatlanul hozzá tartozik a működés és gazdálkodás szabályszerűsége, célszerűsége, hatékonysága és eredményessége iránti felelősség viselése. Az egyes önkormányzatok kötelessége arról gondoskodni, hogy a közvagyonnal biztonságosan, azt megőrizve és gyarapítva, szabályszerűen és felelősen gazdálkodjanak.

HASZNOSULÁS

Az Állami Számvevőszék az ellenőrzéseivel hozzá kívánt járulni ahhoz, hogy az egyes önkormányzati befektetésekkel kapcsolatos kockázatok a szabályozási és kontroll mechanizmusok fejlesztésével mérsékelhetőek legyenek.

Az ellenőrzési jelentések az ellenőrzöttek számára visszajelzést adtak a belső kontrollrendszer kialakításában és működésében lévő hiányosságokról, javaslataikkal hozzájárultak azok kiküszöböléséhez. Feltárták az önkormányzati befektetési tevékenységet meghatározó belső szabályozások összhangjának, és működésének hiányosságait.

A számvevőszéki jelentések nyomán az ellenőrzött 31 önkormányzat mindegyike eleget tett törvényi kötelezettségének, és a hiányosságok megszüntetése érdekében intézkedési tervet készített. Az Állami Számvevőszék 2017. december 31-ig 25 intézkedési tervet már elfogadott.

Az elfogadott intézkedési tervek következetes megvalósításával felszámolhatók a belső kontrollrendszer és a befektetési te-

vékenység szabálytalanságai. Egyes intézkedési tervekben – az Állami Számvevőszék által feltárt hiányosságok felelőseinek kivizsgálása érdekében – személyes felelősség vizsgálatára is írtak elő feladatot.

Az önkormányzatok együttműködésre és szabálykövetésre törekvése mutatkozott meg abban, hogy a belső kontrollrendszer működését javító intézkedések megfogalmazásra kerültek, és elkezdték az ellentmondó, vagy nem egyértelmű hatásköri előírások megszüntetését az önkormányzati belső szabályokban.

Egyes önkormányzatok megtették az első lépéseket a befektetések kockázatának csökkentése érdekében. Így került sor arra, hogy a Magyar Államkincstárnál nyitott értékpapír nyilvántartási számlán helyezték el a szabad pénzeszközeikből vásárolt állampapírokat.

Az Állami Számvevőszék a kockázatok felmérését követően az intézkedési tervekben előírt feladatok megvalósítását utóellenőrzés keretében ellenőrizheti.

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Az első ütemben ellenőrzött önkormányzatok

Az ellenőrzés tárgya: a 2014.06.30-án, illetve a 2015.04.30-án meglévő befektetések

Az ellenőrzött időszak: 2011.01.01.-2015.04.30.

Sor szám	Önkormányzat megnevezése	jelentés száma
1	Abony	17008
2	Almásfüzitő	16181
3	Alsónémedi	17009
4	Arló	16197
5	Budapest IV. kerület	16231
6	Ceglédbercel	17010
7	Dunakeszi	16233
8	Dunaszeg	16182
9	Fót	16183
10	Győr	16230
11	Győrszemere	17011
12	Kaposzterdahely	17034
13	Kazincbarcika	16229
14	Sajószöged	17077
15	Százhalombatta	16184
16	Törökszentmiklós	16186
17	Vecses	16232

A második ütemben ellenőrzött önkormányzatok

Az ellenőrzés tárgya: a 2015.12.31-én meglévő befektetések

Az ellenőrzött időszak: 2011.01.01.-2015.12.31.

Sor szám	Önkormányzat megnevezése	jelentés száma
18	Bácsborsód	17201
19	Bakonytamási	17080
20	Budapest. II. kerület	17059
21	Bükkaranyos	17058
22	Hajmás	17182
23	Hidegség	17181
24	Jászszentandrás	17040
25	Kéthely	17082
26	Mezőkövesd	17070
27	Mohács	17091
28	Ópusztaszer	17069
29	Ózd	17081
30	Szenna	17078
31	Tiszaszentmárton	17183

2. számú melléklet

Az önkormányzatok ellenőrzött befektetéseinek összege

millió Ft

Sor szám	Önkormányzat megnevezése	2014. június 30.	2015. április 30.	2015. december 31.
1	Abony	142,6	296,4	n.a
2	Almásfüzitő	761,9	761,9	n.a
3	Alsónémedi	985,6	1 216,8	n.a
4	Arló	8,8	8,8	n.a
5	Bácsborsód	n.a	n.a	6,3
6	Bakonytamási	n.a	n.a	12,0
7	Budapest. II. kerület	n.a	n.a	1 532,0
8	Budapest IV. kerület	5 048,8	4 081,5	n.a
9	Bükkaranyos	n.a	n.a	15,5
10	Ceglédbercel	48,2	34,4	n.a
11	Dunakeszi	2 181,7	2 735,6	n.a
12	Dunaszeg	60,0	96,0	n.a
13	Fót	758,3	1 000,0	n.a
14	Győr	10 449,9	12 399,9	n.a
15	Győrszemere	150,0	110,5	n.a
16	Hajmás	n.a	n.a	4,4
17	Hidegség	n.a	n.a	5,6
18	Jászszentandrás	n.a	n.a	215,9
19	Kaposszerdahely	9,7	9,7	n.a
20	Kéthely	n.a	n.a	122,2
21	Kazincbarcika	47,4	52,2	n.a
22	Mezőkövesd	n.a	n.a	1 555,5
23	Mohács	n.a	n.a	2 840,6
24	Ópusztaszer	n.a	n.a	17,7
25	Ózd	n.a	n.a	10,8
26	Sajószöged	56,2	71,7	n.a
27	Százhalombatta	5 453,7	4 875,4	n.a
28	Szena	n.a	n.a	69,8
29	Tiszaszentmárton	n.a	n.a	10,0
30	Törökszentmiklós	255,0	158,9	n.a
31	Vecses	491,0	1 043,3	n.a
	ÖSSZESEN	26 908,8	28 953,0	6 418,3

n.a.: nem volt ellenőrzött időszak

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levélcím: 1364 Budapest 4. Pf. 54

Telefon: +36 1 484 9100 Telefax: +36 1 484 9200

www.asz.hu